

ÜSTÜN VE ÖZEL YETENEKLİ ÖĞRENCİLERİN OKULA KARŞI TUTUMLARININ İNCELENMESİ BALIKESİR ÖRNEĞİ

Özay Nuri AKSOY¹

Hayret BAŞARAN²

ÖZET

Üstün ve özel yetenekli öğrencilerin, Türkiye'nin gelişmesinde ve ekonomik anlamda kalkınmasında önemli bir yere sahip olacağı düşünülmektedir. Üstün ve özel yetenekli öğrenciler, ülkemizin bilimsel, sosyal ve teknolojik gelişmelerde önemli roller üstleneceği kişiler olarak düşünülmektedir.

Okula, olumsuz tutum geliştiren öğrenci dönemlerinin erken tespit edilmesi önemlidir. Tutumu araştırmanın en önemli yanı, kişilerin davranışlarını öngörmeyi mümkün kılabilmesidir.

Bu araştırma, devletin özel eğitimle çaba sarf ettiği öğrencilerin, risk durumları hakkında ön bilgi vermesi bakımından önemlidir. Araştırmamızda üstün ve özel yetenekli BİLSEM öğrencilerinin okudukları okulları hakkında, Okula Karşı Tutum Ölçeği Puanlarını cinsiyet, sınıf, okul türü ve anne çalışma durumu değişkenlerine göre incelenmesi amaçlanmıştır.

Okula Karşı Tutum Ölçeği Erkin, Okcabol ve Ural (2010) tarafından geliştirilmiştir. Bu ölçek, öğrencilerin okula olan bakış açılarını, tutumlarını ve duygularını belirleyebilme amacı taşımaktadır.

Araştırma verilerini, 2017-2018 eğitim ve öğretim yılında Balıkesir Karesi ilçesinde ki BİLSEM'de öğrenim gören ortaokul 6,7. ve 8. Sınıftaki 87 öğrenci oluşturmaktadır.

Uygulama sonucunda elde edilen veriler SPSS 24 istatistik paket programı ile analiz edilmiştir. Araştırma verilerinin analizinde Betimsel İstatistik, İlişkisel Örneklem t Testi, Tek Yönlü Varyans Analizi, Wihitney U testi ve Wallis testleri kullanılmıştır.

Araştırma sonucunda, okula karşı tutum ölçeğinin alt boyutlarının bazılarında; cinsiyet, okul türü, anne çalışma durumu ve sınıflar arasında anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Bu farklılıklar betimlenerek öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Üstün Yetenekli, Özel Yetenekli, Bilesem, Okula Karşı Tutum, Balıkesir

INVESTIGATION OF STUDENTS SCHOOL ATTITUDES GIFTED AND TALENTED STUDENTS

BALIKESİR EXAMPLE

ABSTRACT

The gifted and talented students, and Turkey will have an important place in the development of economically developed is considered. The gifted and talented students are considered to be the ones who will play important roles in scientific, social and technological developments of our country. It is important to identify early school students who develop negative attitudes. The most important aspect of researching the attitude is that it makes it possible to predict the behavior of individuals.

¹ Öğretmen, Şehit Prof. Dr. İlhan Varank Bilim ve Sanat Merkezi, ozaynuriaksoy@msn.com

² Öğretmen, Şehit Prof. Dr. İlhan Varank Bilim ve Sanat Merkezi, hayretbasaran@hotmail.com

This research is important in terms of giving preliminary information about the risk situations of the students who are working with special education. Using the Attitude Scale towards School, about the schools where BILSEM students are gifted with superior and special skills; The aim of this study was to examine gender, class, school type and mother working status.

Attitude Scale towards School was developed by Erkin, Okcabol and Ural (2010). This scale aims to determine the students' perspectives, attitudes and feelings about the school.

The data of the research was done in the 2017-2018 academic year in Balıkesir Karesi district. and 6,7 and 8th grade students.

The data obtained from the application were analyzed with SPSS 24 statistical package program. Descriptive statistics, Unrelated sample t-test, One-way analysis of variance, Wihitney U test and Wallis tests were used to analyze the data.

As a result of the research, in some of the sub-dimensions of the attitude towards the school; Significant differences were found between sex, school type, mother working status and classes. These differences are presented and suggestions are presented.

Keywords: Gifted, Talented, Bilsem, Attitude towards school, Balıkesir

GİRİŞ

Akranlarına göre, farklı özellikleri olan üstün ve özel yetenekli öğrenciler, hızlı ve kalıcı öğrenebilme yetenekleri ve motivasyonları ile eğitim hayatları boyunca en çok verim alınabilecek gruptadırlar. Gelişmiş ülkeler de, üstün zekâlı ve özel yetenekli çocuklar, küçük yaşlarda tanılanmakta ve özel öğretim programlarıyla eğitilip, toplumda iyi konumlar yerlerde yer edinmektedirler.

Bu tip bir eğitim sistemi ile eğitilen bireyler ile ülkeler daha hızlı refah seviyesine ulaşabilmekte ve hızlı bir gelişim gösterebilmektedirler (Gülen vd.,2018).

Üstün zekâlı ve yetenekli çocuklar; Karakuş (2010) da belirttiği gibi bitmeyen öğrenme isteği, çok fazla soru sorma, birçok alana ilgi duyma, yaratıcı, keşfedici, plan ve projeler üzerinde çalışırken hayal gücünü kullanma, zorluklardan hoşlanma ve yüksek motivasyona sahip bireyler olarak tanımlanmaktadır. Renzulli ve Reis (1985) üstün yetenekliliği, ortalamanın üzerinde bir kabiliyet, yaratıcı düşünme ve görev sorumluluğunun bileşkesi olarak tanımlanmaktadır. Üstün yetenekli öğrencilerde bu üç özellik mutlaka bulunmak zorundadır. Üstün yetenekli çocuklar yukarıda belirtilen özelliklere ve bunları geliştirebilecek potansiyele sahip bireylerdir. Bu çocukların normal programlar yolu ile sağlanamayan geniş kapsamlı eğitim olanaklarına ihtiyaç duydukları belirtilir.

Bilim ve Sanat Merkezleri'nin (BİLSEM) yönergesine göre; özel yetenekli çocuk; özel akademik alanlarda veya zekâ, yaratıcılık, sanat ve liderlik kapasitesi yönüyle yaşlarına göre yüksek düzeyde performans gösteren ve bu tür yeteneklerini geliştirmek için okul tarafından sağlanamayan hizmet veya faaliyetlere gereksinim duyan çocuktur (MEB, Bilsem Yönergesi, 2016).

Libbey (2004) çalışmasında öğrencilerin okul başarılarında birçok etmeden birinin de okul bağlılığı olduğunu söyler. Okul bağlılığı da eğitim bilimcilerin üzerinde durdukları önemli konulardan biri haline gelmiştir. Şimşek (2010) tarafından tutum, bir bireye veya nesneye karşı, duygu, inanç ve davranış eğilimlerimizin örgütlenmesidir. Bu üç eğilim tutumun öğelerini oluşturmaktadır. Bu sebeple tutumun alanı oldukça geniştir. İnceoğlu (2011)'na göre bir durum, bir tasarım, bir olay, bir birey gibi somut kavramlar tutumun konusu olabileceği gibi, iyi, kötü, mutluluk, mutsuzluk gibi soyut kavramlarda tutuma konu teşkil edebilir.

Kağıtçıbaşı (2012), tutumların doğuştan gelmediğini, sonraki yaşantılarla edinildiğini ve dinamik olduğunu belirtir. Morgan (2011) ise bu dinamik yapıyı etkileyen faktörleri aileler, bireyin çevresindeki akranları, mevcut kitle iletişim araçları, eğitim durumu ve politik, dini inançlar olarak sıralar. Kağıtçıbaşı (2012) çalışmasında tutumları bir bireyin bilgi sağlamaya yönelik davranışlarını, ulaşmaya çalıştığı hedefi, olaylara, bireylere ve durumlara verdiği önem ve değeri doğrudan etkilediğini belirtir.

Üstüner (2006) tarafından bireyin bir obje ya da uyarana karşı tutumunun ne olduğunu bilmemiz, o bireyin ilgili uyarana karşı davranışının da ne olacağını tahmin edebilmemizi sağlayacağı tespitinde bulunulur. Güven ve Uzman (2006) konuya bu açıdan bakıldığında tutumun çok önemli ve güçlü bir olgu olduğunu ve tutum kavramının, kişilerin öğrenmelerini, davranışlarını olumlu ve olumsuz yönde etkileme gücünü barındırdığını belirtir. Yavuz (2004) a göre tutumlar güdüyü etkiler ve ikisi de direk olarak başarıya bağlıdır. Başarı, tutum ve güdünün ürünüdür.

Okula karşı tutum, Çalık (2008) e göre öğrencilerin okula olan ilgi ve hisleridir. Okula karşı öğrenciler olumlu veya olumsuz tutum geliştirebilirler. Okula karşı olumlu tutum geliştiren öğrenciler, okuldan mezun olana kadar öğrenme güduları yüksek ve okula bağlılığı istenilen düzeyde olduğu vurgulanır. Öğrencilerin okula karşı olumlu bir tutum geliştirebilmesi, okullarını benimsemelerini, sevmelerini ve okulun bir parçası olarak görmelerini sağlayacaktır. Okul, bu çağdaki öğrenciler için akademik ve sosyal hayatlarının bir dönüm noktasıdır. Aynı zamanda okul ve okula karşı olumlu tutum, akademik başarının ilk şekillendiği yerdir. Öğrencilerin okula karşı olumlu tutumları, onların okul çağında iyi bir insan, sosyal ve duygusal yönden kuvvetli bireyler olmasına yardımcı olacaktır.

Sarı (2007) çalışmasına göre eğer bir öğrencinin okuldaki bireylerle iletişimi iyi bir düzeyde değilse, okul ortamında kendini değerli hissetmiyorsa, okuldaki sosyal etkinliklere katılmıyorsa, okulun kendisine bir şey katacağını düşünmüyorsa bu öğrencinin okul yaşam kalitesi ve akademik başarısı düşük olacaktır. Bu durumların tam tersi olarak öğrencinin okuldaki bireylere iletişimi tatmin edici düzeydeyse, okul ortamında kendine değer verildiğini hissedebiliyorsa, okul hayatının kendine bilgi ve davranış olarak birçok şey katacağını düşünüyorsa, sosyal etkinliklere katılmayı istiyorsa, akademik başarısı kadar sosyal gelişimini de geliştirecek olanaklara sahip olduğunu düşünüyorsa bu öğrencin akademik başarısı ve okul yaşam kalitesi büyük ihtimalle yüksek olacaktır (akt. Açıkgöz, 2017).

Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı Üstün ve özel yetenekli ortaokul öğrencilerinin kendi okullarında okurken, okula karşı tutum düzeylerinin incelenmesi şeklinde belirlenmiştir.

Alan yazın incelendiğinde okula karşı tutumun başka ölçeklerle genellikle akademik başarısı düşük olan gruplar ile çalışıldığı görülmüştür. Araştırma, ortaokul seviyesinde ki 6-7-8. sınıf öğrencisi olup Bilim Sanat Merkezine devam eden öğrencilerin kendi okullarında okurken, Okula Karşı Tutum Puanlarını ve düzeylerini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Bu amaç doğrultusunda, şu alt problemlere yanıt aranmaktadır: Cinsiyet ile Okula Karşı Tutum Puanları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?, Sınıf düzeyi (6,7,8) ile Okula Karşı Tutum Puanları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?, Devlet Ortaokulu ve Özel Ortaokul arasında Okula Karşı Tutum Puanları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?, Anne çalışma durumu ile öğrencilerin Okula Karşı Tutum Puanları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Araştırmanın Önemi

Okul, bu çağdaki öğrenciler için akademik ve sosyal hayatlarının bir dönüm noktasıdır. Aynı zamanda okul ve okula karşı olumlu tutum, akademik bir başarının da ilk şekillendiği yeridir. Öğrencilerin okula karşı olumlu tutumları, onların okul çağında iyi bir insan, sosyal ve duygusal yönden kuvvetli bireyler olmasına yardımcı olacaktır.

Türkiye'nin gelişmesinde ve ekonomik anlamda kalkınmasında önemli bir yere sahip olduğu düşünülen ve bu bağlamda BİLSEM'lere devam eden üstün ve özel yetenekli öğrencilerin ileride özellikle ülkemizdeki bilimsel, sosyal ve teknolojik gelişmelerde önemli roller üstleneceği göz önüne alındığında, olumsuz tutum geliştiren öğrenci dönemlerinin erken tespiti önem teşkil etmektedir.

Elde edebilecek sonuçlarla devletin özel eğitimle çaba sarf ettiği öğrencilerin risk durumları hakkında da ön bilgi vermesi bakımından önemlidir.

Yöntem

Bu çalışmada, genel tarama yöntemi kullanılmıştır. Betimleyici bir yapıya sahip olan tarama araştırmaları nesnelerin, toplumların, kurumların yapısını ve olayların işleyişini tanımlamak amacıyla kullanılır. Tarama araştırmalarında bir örneklemden elde edilen veriler ışığında örneklemin temsil ettiği evrene yönelik genellemeler yapılır (Cohen vd., 2007).

Seçilen örneklem evreni temsil etmektedir. Kullanılan testler, ölçülmek istenilen özellikleri ölçmektedir. Kullanılan ölçeğin, bu çalışmanın amacına uygun olduğu, ankete katılanların, yöneltilen sorulara verdikleri cevapların doğru olduğu, kullanılan yöntemin çalışmanın amacına uygun olduğu, kullanılan testler, ölçülmek istenilen özellikleri ölçtüğü varsayılmıştır.

Araştırma 2017/2018 eğitim ve öğretim yılında Balıkesir İli Karesi ilçesindeki Bilim Sanat Merkezine devam eden 6,7 ve 8. Sınıf öğrencilerinden ankete katılan 87 kişi ve yapılan anket ile sınırlıdır.

Örneklem:

Araştırmanın evrenini, 2017-2018 eğitim ve öğretim yılında Balıkesir Karesi ilçesinde ki BİLSEM'de öğrenim gören ortaokul 6,7. ve 8. Sınıf öğrencileri temsil etmektedir. Bu evrende 87 öğrenci araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan öğrencilerin öğrenim seviyesi ve cinsiyet ilişkin bilgiler Tablo 1'de, ailelerinin eğitim düzeyine ilişkin bilgiler Tablo 2'de, Öğrenci okul türüne ilişkin bilgiler ise Tablo 3'de verilmiştir.

Tablo 1. Öğrencilerin cinsiyet ve sınıf seviyeleri

Sınıf	Kız	Erkek	Toplam	%
6	9	19	28	32.2
7	8	4	12	13.8
8	13	34	47	54.0
Toplam	30	57	87	100

Araştırmanın örneklemini 6. Sınıflardan 28 öğrenci (%32.2), 7. Sınıflardan 12 öğrenci (%13.8) ve 8. Sınıflardan 47 öğrenci (%54) oluşturmaktadır.

Tablo 2. Öğrenci Ailelerinin Eğitim Düzeyine İlişkin Bilgiler

Eğitim Düzeyi	Anne	Baba	Toplam	%
İlkokul Mezunu	4	1	5	4.6
Ortaokul Mezunu	3	3	6	3.4
Lise Mezunu	22	13	35	25.3
Üniversite Mezunu	58	70	128	66.7
Toplam	87	87	174	100

Araştırmanın örneklemini oluşturan öğrencilerin anne ve baba eğitim düzeyleri ise, ilkokul mezunları %4.6, ortaokul mezunları %3.4, lise mezunları %25.3, üniversite mezunları ise %66.7'yi oluşturmaktadır.

Tablo 3. Öğrenci Okul Türüne İlişkin Bilgiler

Eğitim Düzeyi	6	7	8	Toplam	%
Devlet Ortaokulu	15	6	31	52	59,8
Özel Ortaokul	13	6	16	35	40,2
Toplam	28	12	47	87	100

Araştırmanın örneklemini oluşturan öğrencilerin Devlet ortaokuluna gidenlerin oranı % 59,8, özel ortaokula gidenlerin oranı ise % 40,2'dir.

Veri Toplama Araçları

Okula karşı tutum ölçeği Erktin, Okcabol ve Ural (2010) tarafından geliştirilmiştir. Okula karşı tutum ölçeği öğrencilerin okula olan bakış açılarını, tutumlarını ve duygularını belirleyebilmek amacı taşımaktadır.

Okula karşı tutum ölçeği 29 maddeden ve 5 alt boyuttan oluşmaktadır. Birinci boyut 8 maddeden oluşan Öğrenmeye Karşı Tutum (10,11,12,14,15,23,24,27. maddeler), ikinci boyut 8 maddeden oluşan Öğretmene Karşı Tutum (3,5,6,8,13,16,21,29. maddeler), üçüncü boyut 5 maddeden oluşan Okula Karşı Tutum (2,4,7,22,25. maddeler), dördüncü boyut 4 maddeden oluşan Okul Yerleşkesi Hakkında Algılar (1,9,17,20.maddeler), beşinci boyut ise 4 maddeden oluşan Ebeveyn-Okul İlişkisi(18,19,26,28.maddeler) boyutlarından oluşmaktadır.

Öğrencilerinden ölçek maddelerine Evet, Kısmen ve Hayır seçeneklerinden bir tanesini işaretlemesi istenmektedir. Evet 3 puan, Kısmen 2 puan ve Hayır 1 puan değerindedir. Ancak ters maddelerde (Madde Numarası: 2, 3, 6, 8, 13, 15, 23, 29) Evet 1 puan, Kısmen 2 puan, Hayır 3 puan değerindedir. Öğrencilerin ölçekten alabilecekleri minimum puan 35 iken, maksimum puan 91'dir. Yüksek puanlar öğrencilerin okula karşı olumlu tutum gösterdiğini belirtmektedir. Ölçeğin geçerliği .40, güvenirliği .80'dir (Erktin vd.,2010).

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde betimsel istatistikler incelenmiştir. Analizler yapılmadan önce örneklemin doğrusallık ve normallik sayıltıları incelenmiştir. Bağımsız gruplar t testi ve tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır. Bulguların anlamlı olup olmadığının değerlendirilmesinde .05 anlamlılık düzeyi ölçüt alınmıştır. Varyans analizlerindeki karşılaştırmalarda Scheffe ve Tukey F testinden yararlanılmıştır. Varyansları homojen

olmayan bir tablo için de Tamhane's T2 testinden yararlanılmıştır. Normal dağılım göstermeyen puan türlerinde Whitney U testi ve Wallis testlerinin sonuçlarından faydalanılmıştır.

BULGULAR

Araştırmada elde edilen bulgular alt problemlere göre aşağıda sunulmuş ve kısaca yorumları yapılmıştır.

Betimsel Analiz Sonuçları

Öğrencilerin Okula Karşı Tutum Ölçeği puanlarının alt boyuttaki ölçek puanlarına ilişkin dağılımlarına ilişkin analiz sonuçları Tablo 4'de verilmiştir.

Tablo 4. Okula Karşı Tutum Ölçeği puanlarının Betimsel Analiz Sonuçları

Boyutlar	\bar{x}	ss	Çarpıklık	Basıklık
Öğrenmeye Karşı Tutum	2.41	.17	-.591	.230
Öğretmene Karşı Tutum	2.04	.22	-.025	-.307
Okul Yerleşkesine Algılar	.32	.15	.182	2.044
Okula Karşı Tutum	.14	.09	1.048	.779
Ebeveyn Okul ilişkisi	.15	.11	.463	.329

Analiz sonuçlarına göre Okula Karşı Tutum Ölçeği puanlarına ilişkin dağılımlarda en yüksek olan Öğrenmeye Karşı Tutumdur (\bar{x} .=2.41, ss =.17). Bunu Öğretmene Karşı Tutumun (\bar{x} 2.04, ss =.22) izlediği, sonrasında ise, Okul Yerleşkesine Algıların (\bar{x} .=32, ss =.15) takip ettiği, Okula Karşı Tutumun (\bar{x} .=14, ss =.09) ve en düşük olarak ise Ebeveyn Okul ilişkisinin (\bar{x} .=15, ss =.11) olduğu belirlenmiştir.

Cinsiyet Açısından Bulgular;

Okula Karşı Tutum Ölçeği Puanları - Cinsiyet Değişkeni Arasındaki İlişki

Öğrencilerin Okula Karşı Tutum Puanları ile BİLSEM'deki cinsiyetleri arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek üzere, tutum ölçeğinden alınan toplam puanlar için Bağımsız Grup t Testi yapıldı ve analiz sonuçları Tablo 5'de verilmiştir

Tablo 5. Okula Karşı Tutum Ölçeği Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	\bar{x}	ss	t Testi		
					t	Sd	p
Öğrenmeye Karşı Tutum	Kız	30	2.46	.13	3.595	85	.001*
	Erkek	57	2.32	.17			
Öğretmene Karşı Tutum	Kız	30	1.95	.21	-2.528	85	.013*
	Erkek	57	2.08	.22			
Ebeveyn Okul ilişkisi	Kız	30	.14	.10	-.743	85	.460
	Erkek	57	.16	.11			

* $p < .05$ anlamlı

Öğrencilerin, Öğrenmeye Karşı tutumları cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermektedir ($p < .001$). Kız öğrencilerin Öğrenmeye Karşı tutumları ($\bar{x} = 2.46$), erkek öğrencilerin Öğrenmeye Karşı tutumlarına ($\bar{x} = 2.32$) göre daha anlamlıdır.

Öğrencilerin, Öğretmene Karşı Tutumları cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermektedir ($p < .013$). Erkek öğrencilerin okula karşı tutumları ($\bar{x} = 2.08$), kız öğrencilerin okula karşı tutumlarına ($\bar{x} = 1.95$) göre daha anlamlıdır.

Öğrencilerin, Ebeveyn Okul ilişkisi tutumunun cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermediği belirlenmiştir ($t = -.743, p > .05$)

Okul Yerleşkesine Algı Puanları ve Okula Karşı Tutum Puanları normal dağılım göstermediği için Whitney U testi yapılmıştır.

Okul Yerleşkesine Algı Puanları - Cinsiyet Türü Değişkeni Arasındaki İlişki

Okul Yerleşkesine Algı Puanlarının cinsiyet değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Whitney-U Testi sonuçları Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6. Okul Yerleşkesine Algı Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Whitney-U Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum sıra$	U	p
Okul Yerleşkesine Algı	Kız	30	52.30	1569.00	606.00	.025*
	Erkek	57	39.63	2259.00		

* $p < .05$

87 kişilik grupta, kızlar ve erkekler arasında Okul Yerleşkesine Algı Tutum Puanları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını ortaya koymak için yapılan Whitney U testinin sonucuna göre, kızların Okul Yerleşkesine Algı Tutum Puanları ile erkeklerin Okul Yerleşkesine Algı Tutum Puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark gözlenmiştir. ($U = 606.00, p < .05$). Sıra ortalamaları dikkate alındığında kızların Okul Yerleşkesine Algı Tutum Puanları ($\bar{x}_{sıra} = 52.30$), erkeklerin Okul Yerleşkesine Algı Tutum Puanları ($\bar{x}_{sıra} = 39.63$) göre daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır.

Okula Karşı Tutum Puanları - Cinsiyet Değişkeni Arasındaki İlişki

Okula Karşı Tutum Puanlarının Cinsiyet Değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Whitney-U Testi sonuçları Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7. Okula Karşı Tutum Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Whitney-U Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum sıra$	U	p
Okula Karşı Tutum Puanları	Kız	30	37.60	1128.00	663.00	.072
	Erkek	57	47.37	2700.00		

Otuz kız ve 57 erkek öğrenciden oluşan 87 kişilik bir grupta, kızlarla erkeklerin Okula karşı Tutum Puanları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını ortaya koymak için yapılan Whitney U testinin sonucuna göre, kızların Okula Karşı Tutum Puanları ile erkeklerin Okula Karşı Tutum Puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark gözlenmemiştir. ($U = 663.00, p > .05$).

Okul Türü Açısından Bulgular;

Okula Karşı Tutum Ölçek Puanlarının – Okul Türü Değişkeni Arasındaki İlişki

Öğrencilerin Okula Karşı Tutumları ile Okul Türü arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek üzere, tutum ölçeğinden alınan toplam puanlar için Bağımsız Grup t Testi yapıldı, analiz sonuçları Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8. Okula Karşı Tutum Ölçek Puanlarının Okul Türü Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	\bar{x}	ss	t Testi		
					t	Sd	p
Öğrenmeye Karşı Tutum	Devlet O	52	2.35	.18	-1.568	85	.121
	Özel O.	35	2.41	.16			
Öğretmene Karşı Tutum	Devlet O	52	2.06	.24	1.122	85	.265
	Özel O.	35	2.00	.18			
Ebeveyn Okul ilişkisi	Devlet O	52	.16	.12	.332	85	.740
	Özel O.	35	.15	.08			

* $p < .05$ anlamlı

Öğrenmeye Karşı Tutum, Öğretmene Karşı Tutum ve Ebeveyn Okul ilişkisi puanları ile okul türü değişkenine göre anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir.

Okul Yerleşkesine Algı Puanları ve Okula Karşı Tutum Puanları normal dağılım göstermediği için Whitney U testi yapılmıştır.

Okul Yerleşkesine Algı Puanları – Okul Türü Değişkeni Arasındaki İlişki

Okul Yerleşkesine Algı Puanlarının Okul Türü değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Whitney-U Testi sonuçları Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9. Okul Yerleşkesine Algı Puanlarının Okul Türü Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Whitney-U Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	U	p
Okul Yerleşkesine Algı	Devlet Ort.	30	31.63	1645.00	267.00	.000*
	Özel Ort.	57	62.37	2183.00		

* $p < .05$

Otuz kız ve 57 erkek öğrenciden oluşan 87 kişilik bir grupta, Devlet Ortaokuluna devam edenlerin Okul Yerleşkesine Algı Puanları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını ortaya koymak için yapılan Whitney U testinin sonucuna göre, Özel Ortaokula devam edenlerin Okul Yerleşkesine Algı Puanları, ile devlet ortaokuluna devam edenlerin Okul Yerleşkesine Algı Puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark gözlenmiştir ($U=267.00$, $p < .05$). Sıra ortalamaları dikkate alındığında Özel Ortaokula devam edenlerin Okul Yerleşkesine Algı Puanları ($\bar{x}_{sıra}=62.37$), Devlet ortaokuluna devam edenlerin Okul Yerleşkesine Algı Puanları ($\bar{x}_{sıra}=31.63$) göre daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır.

Okula Karşı Tutum Puanları – Okul Türü Değişkeni Arasındaki İlişki

Okula Karşı Tutum Puanlarının Okul Türü değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Whitney-U Testi sonuçları Tablo 10’da verilmiştir.

Tablo 10. Okula Karşı Tutum Puanlarının Okul Türü Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Whitney-U Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	U	p
Okula Karşı Tutum Puanları	Devlet Ort.	30	51.04	2654.00	544.00	.001*
	Özel Ort.	57	33.54	1174.00		

* $p < .05$

Otuz kız ve 57 erkek öğrenciden oluşan 87 kişilik bir grupta, Devlet Ortaokuluna devam edenlerin Okula Karşı Tutum Puanları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını ortaya koymak için yapılan Whitney U testinin sonucuna göre, Devlet Ortaokuluna devam edenlerin Okula Karşı Tutum Puanları, ile Özel ortaokula devam edenlerin Okula karşı Tutum Puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark gözlenmiştir ($U=544.00$, $p < .05$). Sıra ortalamaları dikkate alındığında Devlet Ortaokuluna devam edenlerin Okula Karşı Tutum Puanları ($\bar{x}_{sıra} = 51.04$), Özel ortaokula devam edenlerin Okula Karşı Tutum Puanlarına ($\bar{x}_{sıra} = 33.54$) göre daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır.

Sınıf Türü Açısından Bulgular;

Okula Karşı Tutum Ölçeğinin alt boyutları olan; Öğrenmeye Karşı Tutum Puanları, Öğretmene Karşı Tutum Puanları, Okul Yerleşkesine Algı Puanları, Okula Karşı Tutum Puanları ve Ebeveyn Okul İlişkisi Tutum Puanlarının sınıf türü değişkeni arasındaki ilişkiler hesaplanarak aşağıda ilgili tablolarda gösterilmiştir.

Öğrenmeye Karşı Tutum Puanları – Sınıf Türü Değişkeni Arasındaki İlişki

Öğrenmeye karşı tutum puanlarının sınıf değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere, Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) testi yapıldı ve analiz sonuçları Tablo 11’de verilmiştir. Daha kolay anlaşılması ve grupların tabloda doğru yorumlanması için gruplara A, B, C isimleri verilmiştir. Bu bağlamda; 6. Sınıflar=A, 7. Sınıflar=B, 8. Sınıflar =C olarak isimlendirilip ANOVA sonuçları tablosunda anlamlı fark bölümünde belirtilmiştir.

Tablo11. Öğrenmeye Karşı Tutum Puanlarının Sınıf Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

f, \bar{x} ve ss Değerleri					ANOVA Sonuçları						
Puan	Grup	N	\bar{x}	ss	Var. K.	KT	Sd	KO	F	p	Anlamlı Fark
Öğrenmeye Karşı Tutum	6	28	2.41	.19	G.Arası	.247	2	.123	4.303	.017*	B-C
	7	12	2.45	.16	G.İçi	2.409	84	.029			
	8	47	2.32	.15	Toplam	2.656	86				
Toplam		87	2.37	.17							

* $p < .05$ gruplar arasında anlamlı fark var

Farklı sınıf seviyesindeki öğrencilerin öğrenmeye karşı tutum puanları ortalamaları arasındaki farkı belirlemek amacıyla yapılan varyans analizi sonucunda farklı sınıf seviyesinden öğrencilerin öğrenmeye karşı tutum puanları ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($F_{(2,84)}=4.303$ ve $p < .05$). Test sonucu hesaplanan etki büyüklüğü ($\eta^2=.09$) olduğu görülmüştür.

Öğrencilerin öğrenmeye karşı tutum puanları ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunması üzerine öğrenmeye karşı tutum puanlarının sınıf değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere Post Hoc Testlerinden Tukey testi kullanılmıştır. Farklılığın yönü olarak B (7. Sınıf) ile C (8. Sınıf) arasında olduğu tespit edilmiştir.

Öğretmene Karşı Tutum Puanlarının - Sınıf Türü Değişkeni Arasındaki İlişki

Öğretmene Karşı Tutum Puanlarının varyansları homojen olmadığı için ($p < .05$) Post Hoc Testlerinden Tamhane's T2 yapılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 12'de verilmiştir.

Tablo 12. Öğretmene Karşı Tutum Puanlarının Sınıf Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan Tamhane's T2 Testi Sonuçları

Gruplar (i)	Gruplar (j)	$\bar{x}_i - \bar{x}_j$	$Sh_{\bar{x}}$	p
6	7	-0.04911	0.05482	0.758
	8	0.07855	0.05365	0.382
7	6	0.04911	0.05482	0.758
	8	0.12766	0.05210	0.058
8	6	-0.07855	0.05365	0.382
	7	-0.12766	0.05210	0.758

$p > .05$ olduğu için Öğretmene Karşı Tutum Puanlarının Sınıf Değişkenine göre herhangi bir grupla arasında anlamlı bir farklılaşma tespit edilememiştir.

Okul Yerleşkesine Algı Puanları - Sınıf Türü Değişkeni Arasındaki İlişki

Okul Yerleşkesine Algı Puanlarının Sınıf Türü değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Wallis Testi Sonuçları Tablo 13'de verilmiştir.

Tablo 13. Okul Yerleşkesine Algı Puanlarının Sınıf Türü Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Wallis Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	sd	p
Okul Yerleşkesine Algı	6	28	57.89	26.07	2	.000*
	7	12	61.00			
	8	47	31.38			

* $p < .05$

Analiz sonuçları, Okul Yerleşkesine Algı Puanlarının sınıf türü değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaştığını göstermektedir ($x^2_{(sd=2, n=87)} = 26.07$, $p < .05$). Grupların sıra

ortalamaları dikkate alındığında, Okul Yerleşkesine Algı Puanlarının en yüksek olduğu sınıfın 7. Sınıf olduğu bunu ise 8 ve 6.sınıfların takip ettiği görülmektedir.

Okula Karşı Tutum Puanları – Sınıf Türü Değişkeni Arasındaki İlişki

Okula Karşı Tutum Puanlarının Sınıf Türü değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Wallis Testi Sonuçları Tablo 14’de verilmiştir.

Tablo 14. Okula Karşı Tutum Puanlarının Sınıf Türü Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Wallis Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	sd	p
Okula Karşı Tutum	6	28	33.50	12.67	2	.002*
	7	12	35.33			
	8	47	52.47			

* $p < .05$

Analiz sonuçları, Okula Karşı Tutum Puanlarının sınıf türü değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaştığını göstermektedir ($x^2_{(sd=2, n=87)} = 12.67, p < .05$). Grupların sıra ortalamaları dikkate alındığında, Okula Karşı Tutum Puanlarının en yüksek olduğu 8. Sınıfların olduğu bunu ise 6 ve 7.sınıfların takip ettiği görülmektedir.

Ebeveyn Okul İlişkisi Tutum Puanlarının - Sınıf Türü Değişkeni Arasındaki İlişki

Ebeveyn Okul İlişkisi Tutum Puanlarının sınıf değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere. Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) testi yapıldı ve analiz sonuçları Tablo 15’de verilmiştir

Tablo 15. Ebeveyn Okul İlişkisi Tutum Puanlarının Sınıf Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

f, \bar{x} ve ss Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	N	\bar{x}	ss	Var. K.	KT	Sd	KO	F	p
Ebeveyn Okul İlişkisi	6	28	.159	.09	G.Arası	.049	2	.024	2.035	.137
	7	12	.102	.09	G.İçi	1.002	84	.012		
	8	47	.173	.11	Toplam	1.050	86			
Toplam		87	.159	.11						

Ebeveyn Okul İlişkisi Tutum Puanlarının Sınıf Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçlarına göre $p > .05$ olduğu için anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Anne Çalışma Durumu Açısından Bulgular;

Okula Karşı Tutum Ölçeği Puanları - Anne Çalışma Değişkeni Arasındaki İlişki

Öğrencilerin Okula Karşı Tutumları ile anne çalışma değişkeni arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek üzere tutum ölçeğinden alınan toplam puanlar için Bağımsız

Grup t Testi testi yapıldı ve analiz sonuçları Tablo 16’da verilmiştir

Tablo 16. Okula Karşı Tutum Ölçeği Puanlarının Anne Çalışma Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	\bar{x}	ss	t Testi		
					t	Sd	p
Öğrenmeye Karşı Tutum	Çalışıyor	55	2.35	.19	-1.270	85	.208
	Çalışmıyor	32	2.40	.13			
Öğretmene Karşı Tutum	Çalışıyor	55	2.07	.22	2.041	85	.044*
	Çalışmıyor	32	1.97	.21			
Ebeveyn Okul ilişkisi	Çalışıyor	55	.15	.11	-.520	85	.604
	Çalışmıyor	32	.16	.09			

* $p < .05$ anlamlı

Öğrencilerin. Öğretmene Karşı Tutumları anne çalışma değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. ($t = -2.041$, $p < .05$). Annesi çalışan öğrencilerin ($\bar{x} = 2.07$) annesi çalışmayan öğrenci tutum puanlarına ($\bar{x} = 1.97$) göre daha anlamlıdır.

Öğrencilerin, Öğrenmeye Karşı tutumunun anne çalışma değişkenine anlamlı bir farklılık göstermediği belirlenmiştir ($t = -1.270$, $p < .05$). Öğrencilerin, Ebeveyn Okul ilişkisinin anne çalışma değişkenine anlamlı bir farklılık göstermediği belirlenmiştir ($t = .520$, $p < .05$). Okul Yerleşkesine Algı Puanları ve Okula Karşı Tutum Puanları normal dağılım göstermediği için Anne Çalışma Değişkeni Arasındaki ilişkiyi bulmak için Whitney U testi yapılmıştır. Okul Yerleşkesine Algı Puanlarının anne çalışma değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Whitney-U Testi Tablo 17 ‘de verilmiştir..

Tablo 17. Okul Yerleşkesine Algı Puanlarının Anne Çalışma Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Whitney-U Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	U	p
Okul Yerleşkesine Algı Puanları	Çalışan	55	49.15	2703.00	597.00	.012
	Çalışmayan	32	35.16	1125.00		

Elli beş çalışan ve otuz iki çalışmayan kişiden oluşan anne grubunda, çalışan annelerle çalışmayan annelerin Okul Yerleşkesine Algı Puanları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını ortaya koymak için yapılan Whitney U testinin sonucuna göre, çalışan annelerin Okul Yerleşkesine Algı Puanları, ile çalışmayan annelerin Okul Yerleşkesine Algı Puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark gözlenmemiştir. ($U = 597.00$, $p > .05$).

Okula Karşı Tutum Puanlarının, anne çalışma değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Whitney-U Testi Tablo 18 'de verilmiştir..

Tablo 18. Okula Karşı Tutum Puanlarının Anne Çalışma Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Whitney-U Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	U	p
Okula Karşı Tutum Puanları	Çalışan	55	43.07	2369.00	829.00	.638
	Çalışmayan	32	45.59	1459.00		

Seksen yedi kişilik anne grubunda, çalışan annelerle çalışmayan annelerin Okula Karşı Tutum Puanları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını ortaya koymak için yapılan Whitney U testinin sonucuna göre, çalışan annelerin Okula Karşı Tutum Puanları, ile çalışmayan annelerin Okula Karşı Tutum Puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark gözlenmemiştir ($U=829.00$, $p>.05$).

SONUÇ

Bu araştırma da üstün ve özel yetenekli ortaokul öğrencilerinin, kendi okullarında okurken, okula karşı tutum düzeylerinin incelenmesi ve bazı demografik faktörler açısından tutumların farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amaçlanmıştır.

Araştırma sonucunda, Öğrencilerin, Öğrenmeye Karşı tutumlarının cinsiyete göre anlamlı bir farklılık gösterdiği bu farklılığında kız öğrenciler lehine olduğu tespit edilmiştir. Bu tespit daha önceden yapılan diğer araştırmaları desteklemektedir. Adıgüzel ve Karadaş (2013) yaptığı araştırma da öğrencilerin okula ilişkin tutumları kız öğrenciler lehine anlamlı farklılık göstermiştir. Açıkgöz (2017) de yaptığı araştırmada da kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre tutumlarının istatistiksel olarak fazla olduğu bulunmuştur.

Kız öğrencilerin Öğrenmeye Karşı tutumları, erkek öğrencilerin Öğrenmeye Karşı tutumlarına göre daha anlamlıdır. Erkek öğrencilerin okula karşı tutumları, kız öğrencilerin okula karşı tutumlarına göre daha anlamlıdır.

Kızların Okul Yerleşkesine Algı Tutum Puanları, erkeklerin Okul Yerleşkesine Algı Tutum Puanlarına göre daha yüksek olduğu görülmüştür.

Özel Ortaokula devam edenlerin Okul Yerleşkesine Algı Puanları, Devlet ortaokuluna devam edenlerin Okul Yerleşkesine Algı Puanlarına göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Devlet Ortaokuluna devam edenlerin Okula karşı Tutum Puanları, Özel ortaokula devam edenlerin Okula karşı Tutum Puanlarına göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Farklı sınıf seviyesinden öğrencilerin öğrenmeye karşı tutum puanları ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Farklılığın yönü olarak 7. Sınıf ile 8. Sınıf arasında olduğu tespit edilmiştir.

Okul Yerleşkesine Algı Puanlarının sınıf türü değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaştığını görülmüştür. En yüksek olduğu sınıfın 7. Sınıf olduğu bunu ise 8 ve 6.sınıfların takip ettiği görülmektedir.

Okula Karşı Tutum Puanlarının sınıf türü değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmüştür. En yüksek olduğu 8. Sınıfların olduğu bunu ise 6 ve 7.sınıfların takip ettiği görülmektedir.

Öğrencilerin. Öğretmene Karşı Tutumları anne çalışma değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Annesi çalışan öğrencilerin, annesi çalışmayan öğrenci tutum puanlarına göre daha anlamlıdır.

ÖNERİLER

- ✓ Devlet ortaokulunda okuyan öğrencilerin, okula karşı tutumlarının daha olumlu olmasına rağmen yerleşkeye karşı tutumlarının özel okullara göre aleyhte olmasının derinlemesine incelenmesi ve bakanlığın yerleşkelerin fiziksel özelliklerine ilişkin düzenlemelere gitmesi önerilmektedir.
- ✓ Öğretmene Karşı Tutumları, anne çalışma değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Anlamlı farklılık annesi çalışan öğrenciler lehinedir. Bu durumun derinlemesine incelenmesi, annelerin çalışma şartlarının çocuklarına ilgisizlik getirip getirmediği nitel çalışmalarla araştırılması önerilmektedir.
- ✓ Bu tür çalışmaların artması toplumun %2 sine tekabül eden özel yetenekli öğrencilerin okula karşı tutumlarının tespit edilmesi ve risk durumlarının ortaya çıkarılması geleceğimiz açısından faydalı olacaktır.

KAYNAKÇA

Açıkgöz, T. (2017). *Ortaokul Öğrencilerinde Akran Zorbalığı İle Okula Karşı Tutum (Kartepe İlçesi Örneği) Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Sakarya: Sakarya Üniversitesi.

Adıgüzel, A., & Karadaş, H. (2013). *YYÜ Eğitim Fakültesi Dergisi (YYU Journal Of Education Faculty)*, X(1), 49-66.

Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2007). *Research methods in education*. London: Routledge Taylor & Francis Group.

Çalık, E. (2008). *İlköğretim Öğrencilerinin İyimserlik Düzeylerinin ve Okula İlişkin Algılarının İncelenmesi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi*. Ankara: Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Erkin, E., Okcabol, R., & Ural, O. (2010). Examining School Related Factors Leading to Dropout Through Children's Conceptions and Experiences: Development of a Scale For Attitudes Towards Elementary School . *Australian Journal of Guidance & Counselling*, 109-118.

Gülen, A. H., Aksoy, Ö. N., & Başaran, H. (2018). Üstün ve Özel Yetenekli Çocuklarda Akran Zorbalığı. *Uluslararası Necatibey Eğitim ve Sosyal Bilimler Araştırmaları Kongresi*. 7, s. 29-47. Akademik Yayınevi.

Güven ve Uzman. (2006). Ortaöğretim Coğrafya Dersi Tutum Ölçeği Geliştirme Çalışması. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 14, 527-536.

İnceoğlu, M. (2011). *Tutum Algı İletişim*. İstanbul: Beykent Üniversitesi Yayınevi.

Kağıtçıbaşı, Ç. (2012). *Günümüzde insan ve insanlar*. Ankara: Evrim Yayınevi.

Karakuş, F. (2010). Üstün yetenekli çocukların anne babalarının karşılaştıkları güçlükler. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6, 127-144.

Libbey. (2004). Measuring student relationship to school: Attachment, bonding, connectedness, and engagement. *Journal of School Health*, 7, 274-283.

MEB, Bilsem Yönergesi. (2016). *Millî Eğitim Bakanlığı Bilim ve Sanat Merkezleri Yönergesi*. http://mevzuat.meb.gov.tr/html/2593_0.html. adresinden alınmıştır

Morgan, T. C. (2011). *Psikolojiye giriş*. Ankara: Eğitim.

Renzulli, & Reis. (1985). The schoolwide enrichment model: A comprehensive plan for educational excellence. *Mansfield Center, CT: Creative Learning*.

Sarı, M. (2007). *Demokratik Değerlerin Kazanımı Sürecinde Örtük Program: Düşük Ve Yüksek Okul Yaşam Kalitesine Sahip İki İlköğretim Okulunda Nitel Bir Çalışma. Yayınlanmamış Doktora Tezi*. Adana: Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı.

Şimşek, N. (2010). *Kadın Öğretmenlerin Yönetici Olmalarını Engelleyen Önyargı ve Diğer Faktörlerin İncelenmesi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi*. Yeditepe Üniversitesi Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bölümü.

Üstüner, M. (2006). Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*(45), 109-127.

Yavuz, B. (2004). *The relationship between the attitudes of prospective teachers of English towards being a teacher*. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.